

European Disability Card – Lanceringsevenement van 19 oktober - Toespraak van het BDF en de NHRPH

- Een persoon met een handicap is een volwaardige burger. Net als elke andere burger moet hij of zij zich vrij kunnen verplaatsen met het openbaar vervoer, van een concert kunnen genieten, zich inschrijven bij een sportclub, enz.
- De bekrachtiging van het UNCRPD door België in 2009 bevestigt dit. Door die bekrachtiging heeft de Staat zich ertoe geëngageerd zijn integratiebeleid voor personen met een handicap een versnelling hoger te schakelen.
- Het vrije verkeer van alle Europese burgers is een van de pijlers van het Europese project.
- En toch, ondanks deze teksten, ondanks deze verbintenissen, heeft de persoon met een handicap de facto niet vanzelfsprekend toegang tot de goederen en diensten die hem omringen. De omgeving zoals ze traditioneel wordt ontworpen sluit personen die "anders" zijn nog te vaak uit. In de praktijk worden de fundamentele rechten van deze personen dus totaal met voeten getreden.
- Ook in het beste geval, wanneer de nodige aanpassingen beschikbaar zijn, moet de persoon met een handicap die handicap kunnen aantonen om van die aanpassingen gebruik te kunnen maken. Dit geldt zeker voor tal van "onzichtbare" handicaps die toch de zelfstandigheid van de betrokkene sterk beperken.
- Helaas, er bestaat geen uniek officieel en onbetwistbaar document van erkenning. De overheden en diensten handelen immers in functie van hun eigen specifieke opdrachten. In België is de situatie nog complexer, omdat de erkenning van de handicap afhankelijk kan zijn van de federale Staat of van de deelgebieden.
- Documenten zoals attesten of kennisgevingen van beslissingen zijn persoonlijk; men toont ze niet zomaar aan iedereen. Bovendien blijft de parkeerkaart netjes achter de voorruit van de wagen zitten; je hebt die dus niet bij om de rolstoel te lenen die het museum ter beschikking stelt. Op de koop toe hebben heel wat personen wel een handicap, maar geen recht op een parkeerkaart. En zo kunnen we nog even doorgaan.
- Dit alles heeft tot gevolg dat duizenden personen met een handicap, en daardoor vaak ook hun gezin, nooit naar het theater, een concert of een voetbalmatch gaan. Enkel en alleen door zijn of haar handicap verliest de persoon in kwestie het recht om zich vrij te ontwikkelen en

deel te nemen aan het maatschappelijke leven. Voor iedereen die wil kunnen leven als de anderen, is dit uiteraard onaanvaardbaar.

Het vrije verkeer en de maatschappelijke integratie is dus een illusie voor burgers met een handicap. En dan hebben we het nog niet over wat er gebeurt wanneer een persoon met een handicap naar een ander land reist. Bij gebrek aan een erkend document heeft een Belg met een handicap in Frankrijk bijvoorbeeld geen toegang tot goederen en diensten die een Franse burger wel heeft.

- Uitgaand van deze vaststellingen heeft de algemene vergadering van het BDF in januari 2009 haar secretariaat de opdracht gegeven een nota voor te bereiden over een kaart die de "fysieke" mobiliteit van de Europese burger moet kunnen bevorderen. Die kaart inspireert zich namelijk van de Eurekaard, uitgewerkt in de Euregio Maas-Rijn.
- In maart 2009 werd de nota "Legitimatiekaart" voorgesteld aan het EDF. In deze nota werd een lans gebroken voor:
 1. een duidelijke en ondubbelzinnige tool die het onbetwistbare bewijs levert van de handicap,
 2. die gemakkelijk in gebruik is en dit op vrijwillige basis,
 3. niet-discriminerend is (want dezelfde mogelijkheden voor alle personen met een handicap)
 4. en door iedereen erkend is.
- In mei 2009 werden het principe en de eigenschappen van de kaart op Europees niveau erkend door de AV van het EDF, onder de naam "mobiliteitskaart".
- Van 2009 tot 2011 ging het BDF het principe van de kaart bepleiten op de verschillende Belgische overheidsniveaus, maar ook in tal van Europese landen (Hongarije, de Tsjechische Republiek) en bij de Europese instellingen.
- In 2011 onderzocht de Europese Commissie, naar aanleiding van een breed onderzoek over de overdraagbaarheid van de sociale rechten, de haalbaarheid en draagwijdte van de "mobiliteitskaart".
- Eind 2011 nam de Belgische federale regering de mobiliteitskaart op in haar regeringsprogramma.
- In 2015 besliste Europees Commissaris voor sociale zaken Marianne Thyssen, onder een nieuwe impuls van het BDF, om een proefproject voor de concrete invoering van de kaart te lanceren.
- België ging in op de oproep en engageerde zich formeel om de integratie en actieve participatie van mensen met een handicap in de samenleving te versterken.

We zijn nu 8 jaar later, en het is met oprechte ontroering en trots dat ik deze vergadering toespreek: het proces verliep traag, maar de vastberadenheid van de mensen met een handicap heeft vruchten

afgeworpen! Een project dat door het BDF werd in gang gezet, is Europese realiteit geworden!

=====

- De filosofie en het praktisch gebruik van de kaart komen tegemoet aan de verwachtingen van personen met een handicap en hun families, maar er wordt ook rekening gehouden met het wettelijk kader van elk land:
 1. Met deze kaart willen we zo veel mogelijk mensen met een handicap bereiken.
 2. De persoon kiest zelf of hij of zij de kaart gebruikt.
 3. Elk land bepaalt zelf hoe de handicap wordt geëvalueerd en welke maatregelen er worden genomen om hindernissen in de omgeving te overwinnen.
 4. Naar analogie met de parkeerkaart respecteert elk land de wederzijdse erkenning, zonder aanspraak te maken op harmonisering.
- Het doet me veel plezier dit project te zien slagen, en er zijn twee belangrijke aspecten waar ik even stil wil bij staan: enerzijds het werkkader waarbinnen het Belgische project tot stand kwam, en anderzijds het belang van toegankelijkheid vanuit economisch perspectief.
- Zowel het BDF als de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap waren betrokken bij de uitwerking van dit project, van het prille begin tot het recente einde. Ik wens dit te benadrukken. Het BDF en de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, als officiële federale adviesraad, waren volwaardige partners gedurende de hele uitwerking van het project: zo werden wij bij elke stap geraadpleegd, zowel voor principiële als voor praktische vragen over het ontwerp, het opstellen van de documenten en de website, de sensibilisering van de gebruikers en de dienstverleners, enz. Ons advies werd niet altijd gevolgd, maar men gaf steeds de nodige argumenten waarom iets niet, of nog niet gebeurde. Hier geldt het principe van de bevoegdheidsferen, en wij respecteren dit volledig: de expertise van het middenveld wordt meegenomen, en het beleid en de administratie nemen geïnformeerde beslissingen. Dankzij dit samenwerkingsproces, waarin elke actor binnen zijn bevoegdheidsfeer bleef, kon een eindresultaat worden ontwikkeld dat zo goed mogelijk tegemoetkomt aan de noden en verwachtingen van de personen met een handicap!

Wij weten trouwens dat het BDF en de NHRPH ook tijdens de evaluatiefase zullen worden gehoord. Onze ervaring en de feedback vanop het terrein zullen de verdere ontwikkeling van het project ten goede komen.

Deze aanpak is een mooie illustratie van het voorschrift van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap: "niets over ons zonder ons". Het is een perfect voorbeeld van een democratisch en participatief project met inspraak van de mensen op wie de maatregel een impact kan hebben.

- 3 jaar geleden werd België door de VN aangespoord om adviesraden op te richten in alle deelgebieden van het land. Een aantal maanden geleden heeft België zich er bij de VN toe verbonden in alle deelgebieden adviesraden voor personen met een handicap op te richten, en hun de nodige personeels- en technische middelen te geven om te kunnen werken in overeenstemming met de vereisten van het Verdrag. Aan de ministers hier aanwezig en namens alle Belgische personen met een handicap en hun families zeg ik: wacht niet langer! Kijk naar het geleverde werk. Deze pluim kunt u met weinig moeite op uw hoed steken. En uiteindelijk wint iedereen bij een proces dat in overleg tot stand is gekomen.
- De kaart is bovendien een buitenkans voor de economische verstrekkers. De uitsluiting van personen met een handicap kost de samenleving geld; inclusie is daarentegen een factor van economische vooruitgang. Een mobiele persoon met een handicap is een consument! Hoeveel gezinnen zijn er niet die niet meer naar de bioscoop gaan omdat de zaal niet toegankelijk is voor rolstoelgebruikers, of omdat de film niet geschikt is voor slechthorenden of blinden, terwijl een hellend vlak of een ringleiding al zouden volstaan om heel wat hindernissen uit de weg te ruimen? Wanneer een lid van een gezin minder zelfredzaam is, zullen vaak niet alleen de persoon zelf, maar ook diens begeleider, vader, moeder, ... wegblijven van een tentoonstelling. Sommige operators hebben dit al goed begrepen, en ik kijk al uit naar hun uiteenzetting straks.
- Ik wil nog benadrukken dat toegankelijkheid kadert in een permanent, multifocaal en ervaringsgebaseerd proces: we vragen niet dat alle operators heel hun infrastructuur tegen 2018 toegankelijk maken voor iedereen! Wat we wel vragen, is dat ze zich informeren over de noden van bepaalde bezoekers, dat ze een progressief oplossingsparcours aanvaarden en dat ze de betrokkenen op de hoogte brengen van de geboden mogelijkheden. Erkende deskundigen kunnen hierbij nuttig advies leveren over de prioriteiten en helpen bij de uitwerking van maatregelen waarvan de baten de investeringen uiteindelijk ver zullen overstijgen.

Een brede toegankelijkheid zorgt niet alleen voor een verbreding van het deelnemende publiek, maar ook voor verschillende manieren om

een locatie of werk te bezoeken, waardoor deze aantrekkelijker worden. Bovendien komt dit de interactiviteit tussen de verschillende doelgroepen ten goede.

- Nog een laatste bedenking binnen de tijd die me rest. In onze multiculturele en vergrijzende samenleving is toegankelijkheid voor personen met een handicap ook nuttig voor – bijvoorbeeld - mensen met een verminderde mobiliteit, ouders met jonge kinderen, ouderen, personen die tijdelijk slecht ter been zijn, mensen die wegens hun leeftijd of afkomst alles niet zo vlot begrijpen, enz.

Toegankelijkheid vergemakkelijkt het leven van de hele bevolking en maakt de hele maatschappij inclusiever.

Informeer u dus: pictogrammen, duidelijke informatie in heldere taal, toegankelijke websites en applicaties, aangepaste geleide bezoeken, audiogidsen, picknickplekken die toegankelijk zijn voor rolstoelgebruikers, enz. Het is allemaal mogelijk, zodat alle burgers gebruik kunnen maken van hun rechten.

Bedankt voor uw aandacht.